Public Disclosure Authorized
Public Disclosure Authorized
Public Disclosure Authorized
Public Disclosure Authorized

Séria regionálnych správ

Doing Business v Európskej únii 2018:

Chorvátsko, Česká republika, Portugalsko a Slovensko

Porovnávanie regulácií domácich firiem v 25 mestách v Chorvátsku, Českej republike, Portugalsku a na Slovensku s ďalšími 186 ekonomikami

WORLD BANK GROUP

Európska komisia

Prehľad

HLAVNÉ VÝSLEDKY

- Medzi jednotlivými mestami v Chorvátsku a v Českej republike sú zaznamenané najväčšie rozdiely: v oboch krajinách sú mestá s najlepšími a najhoršími výsledkami oddelené takmer šiestimi bodmi v merítku vzdialenosti k hraničnej hodnote, ktorá ukazuje ako ďaleko je každé mesto od mesta s najlepším hodnotením na svete.

- Výsledky Portugalska sú najhomogénnejšie v rámci meraných miest a ukazujú najmenší rozdiel (menej ako dva body) vo vzdialenosti k hraničnej hodnote. To naznačuje, že implementácia regulácií v praxi je konzistentná v celej krajine.

- Najväčšie rozdiely vo výsledkoch sú vo všetkých krajinách v procese stavebného konania a získania stavebného povolenia, zabezpečení dodávok elektrickej energie a vo vymáhaní zmluvných záväzkov.

- Zníženie procedurálnej zaťaženosti by zlepšilo výsledky všetkých štyroch krajín. Proces pre založenie spoločnosti a získanie stavebného povolenia je vo väčšine miest zapojených do tejto štúdie zdĺhavejší a náročnejší ako vo zvyšku EÚ.

- Praha je jediné z porovnávaných hlavných miest, ktoré sa zaradilo na prvé miesto spomedzi českých miest. Bratislava, Lisabon a Záhreb zaostávajú za menšími mestami.

- Tí, ktorí majú záujem o reformy vo svojej krajine, môžu dosiahnuť značné zlepšenia implementáciou postupov, ktoré sú úspešné v iných mestách. Prijatie reforiem, ktoré reflektujú prax na regionálnej úrovni, by viditeľne priblížilo každú zo štyroch krajín k hraničnej hodnote najúspešnejších postupov vo svete. To by znamenalo, že v celosvetovom merítku 190-tich krajín *Doing Business* by Chorvátsko postúpilo o jedenásť priečok a Slovenská republika o deväť.

Jedným z hlavných cieľov Európskej únie je dosiahnuť lepšiu hospodársku a sociálnu súdržnosť. To si vyžaduje znižovanie rozdielov medzi jednotlivými regiónmi EÚ prostredníctvom cielenej hospodárskej pomoci tým regiónom, ktoré sú menej ekonomicky rozvinuté. Ale politiky a stratégie hospodárskeho rozvoja môžu priniesť dobré výsledky len v priaznivom investičnom prostredí. Vytvorenie rovnakých podmienok pre všetky hospodárske subjekty je kritické preto, aby mali podnikatelia s dobrými nápadmi a energiou aj možnosti založiť a rozvíjať podniky, čím sa podporí zamestnanosť. To je dôležité najmä pre malé a stredné podniky, ktoré tvoria viac než 98 % všetkých firiem v EÚ, a ktoré vytvárajú približne dve tretiny pracovných miest v súkromnom sektore (okrem bankových a finančných subjektov), čo predstavuje pracovné miesta pre 93 miliónov ľudí.[1]

Regulácia podnikateľskej činnosti, ktorá je zrozumiteľná, jednoduchá a koherentná, vytvára stabilné a predvídateľné pravidlá, ktoré obchodné spoločnosti potrebujú na efektívne fungovanie, dlhodobý rast a na trvalo udržateľný hospodársky rozvoj. Naopak, nadmerná regulácia môže obmedziť schopnosť firiem dosiahnuť minimálnu veľkosť, ktorá je potrebná na to, aby boli konkurencieschopné. To znižuje ich šance stať sa produktívnymi, pôsobiť medzinárodne a prilákať zahraničné investície.

AKÉ SÚ HLAVNÉ ZISTENIA?

Zistenia predkladanej štúdie odhaľujú podstatné odlišnosti v regulácii obchodných spoločností medzi krajinami a tiež medzi rôznymi mestami v rámci štyroch krajín. Tieto rozdiely sú dôležité. Štúdie Svetovej banky poukazujú na skutočnosť, že firmy, ktoré sa nachádzajú v regiónoch s lepším podnikateľským prostredím, preukazujú vyššie obraty, vyššiu zamestnanosť, rýchlejší nárast produktivity a aj investícií.[2]

Regulácia obchodných spoločností, meraná v tejto štúdii, je vo viacerých aspektoch určená právnou úpravou, ktorá platí pre celú krajinu. Napriek tomu sa spôsob implementácie pravidiel medzi mestami a regiónmi podstatne líši (rámček1.1). Okrem celoštátneho právneho rámca ovplyvňujú podnikateľské prostredie aj miestne orgány, ktoré stanovujú vlastné nariadenia, politiky a stimuly, čo vytvára dôležité rozdiely. Meraná rôznorodosť implementácie nariadení medzi mestami v tej istej krajine môže zákonodarcom pomôcť identifikovať príležitosti na zlepšenie administratívnych procesov a vybudovanie kapacít miestnych orgánov.

Spomedzi štyroch krajín, ktoré sú analyzované v tejto správe, je Portugalsko najhomogénnejšie v implementácii nariadení medzi jednotlivými mestami a má aj najmenšie rozdiely vo vzdialenosti k hraničnej hodnote, ktorá porovnáva dané mesto s tým, ktorého výsledky sú celosvetovo najlepšie. Tiež je táto hodnota základom pre poradie v rebríčku. Najväčšie rozdiely medzi regiónmi sú v Českej republike a v Chorvátsku.

Väčšie mestá ako Bratislava, Lisabon a Záhreb zaostávajú za menšími mestami v daných krajinách v mnohých oblastiach, no Praha sa umiestnila na prvom mieste spomedzi všetkých českých miest. Najvýraznejšie regionálne rozdiely sú v každej krajine zaznamenané hlavne v postupoch pre vybavenie stavebného

RÁMČEK 1.1 Čo je zameraním iniciatívy *Doing Business* v Európskej únii?

Iniciatíva *Doing Business* sleduje regulácie podnikateľského prostredia a zákony, ktoré majú dosah na malé a stredné podniky v 190 krajinách sveta. Vo výročnej publikácii je každá krajina zastúpená svojím ekonomicky najvýznamnejším mestom.[a] Správy *Doing Business* na regionálnej úrovni poskytujú detailnejší obraz, pretože veľa regulácií a administratívnych opatrení je zavádzaných a implementovaných miestnymi orgánmi. Na zníženie regulačného zaťaženia podnikateľov je potrebná koordinácia všetkých článkov štátnej správy.

Predkladaná správa je najnovšia zo série štúdií, ktoré merajú viac ako len hospodársky najvýznamnejšie mesto v jednotlivých štátoch EÚ, čo napĺňa cieľ lepšie poznať podnikateľské a regulačné prostredie.[b] Toto vydanie porovnáva 25 miest v Chorvátsku, Českej republike, Portugalsku a na Slovensku.[c] Spoločné charakteristiky týchto štyroch krajín predstavujú potenciál na zvýšenie hospodárskeho rastu, záujem o konvergenciu v rámci EÚ a preukázaný záujem o zlepšovanie investičného prostredia a podporovanie súkromného sektora. Štúdia sa zameriava na analýzu ukazovateľov, ktoré merajú zložitosť a náklady spojené s regulačnými procesmi a tiež silu orgánov, ktoré ovplyvňujú päť stupňov životného cyklu malých a stredných podnikov: založenie spoločnosti, postup pre vybavenie stavebného povolenia, zaistenie a spoľahlivosť dodávok elektrickej energie, prevod vlastníctva nehnuteľnosti a vymáhanie zmluvných záväzkov na okresnom súde.

a. Jedenásť krajín s počtom obyvateľov nad 100 milónov, dáta sú z roku 2013, (t.j. Bangladéš, Brazília, Čína, India, Indonézia, Japonsko, Mexiko, Nigéria, Pakistan, Ruská federácia a Spojené štáty americké), je zastúpených aj druhým hospodársky najdôležitejším mestom. Výsledky pre týchto 11 ekonomík sú vypočítané ako priemer vážený stredným stavom obyvateľstva pre dve najväčšie mestá.

b. Predchádzajúce štúdie zahŕňajú World Bank, *Doing Business in the European Union 2017: Bulgaria, Hungary and Romania* (Washington, DC: World Bank, 2017), *Doing Business in Poland 2015* (Washington, DC: World Bank, 2015), *Doing Business in Spain 2015* (Washington, DC: World Bank, 2015) and *Doing Business in Italy 2013* (Washington, DC: World Bank, 2013).

c. Osijek, Rijeka, Split, Varaždin and Záhreb v Chorvátsku; Brno, Liberec, Olomouc, Ostrava, Plzeň, Praha a Ústi nad Labem v Českej republike; Braga, Coimbra, Evora, Faro, Funchal, Lisabon, Ponta Delgada and Porto v Portugalsku; a Bratislava, Košice, Prešov, Trnava a Žilina na Slovensku.

povolenia, v získaní dodávok elektrickej energie a vo vymáhaní zmluvných záväzkov.

Ako sa líši podnikateľské prostredie v Chorvátsku?

Výsledky piatich meraných oblastí ukazujú, že najľahšie sa podniká vo Varaždine a najťažšie v Splite (tabuľka 1.1). Poradie piatich miest v Chorvátsku poukazuje na výsledky, ktoré sú prekvapujúce. Ako aj v iných ekonomikách, niektoré mestá, ktoré sa môžu zdať menej dynamické, sa umiestnili na popredných miestach, zatiaľ čo väčšie obchodné centrá zaostali. Dôvodom môže byť, že analýza *Doing Business* nemeria všetky aspekty podnikateľského prostredia, na ktorých podnikateľom a investorom záleží, a tiež nemeria všetky faktory, ktoré majú vplyv na konkurencieschopnosť.[3]

Podrobný pohľad na hodnotenie jednotlivých miest vedie k niekoľkým zisteniam. Po prvé, žiadne mesto nie je najlepšie vo všetkých piatich meraných oblastiach. Založenie spoločnosti je najľahšie v Splite, kde je v praxi založených najviac spoločností s ručením obmedzeným, využitím služieb HITRO.HR (jednotného kontaktného miesta) – ktoré sa v Splite využíva najviac spomedzi všetkých piatich miest.[4] Vo Varaždine sa ľahšie vybavujú stavebné povolenia a toto mesto tiež vedie v oblasti získania dodávok elektrickej energie, vďaka spoľahlivejším elektrickým zdrojom, s kratšími a zriedkavejšími prerušeniami než v iných mestách a relatívne krátkemu čakaniu na pripojenie nového odberného miesta. Osijek vyniká v oblastiach prevodu vlastníctva nehnuteľností a vymáhania zmluvných záväzkov – čiastočne vďaka menšiemu počtu nevybavených žiadostí a rýchlejšiemu uplatneniu nárokov. Rijeka sa umiestnila na druhom mieste v štyroch oblastiach a zaostáva len vo vymáhaní zmluvných záväzkov.

Po druhé, medzi týmito piatimi mestami existujú podstatné rozdiely v regulácii podnikateľského prostredia. Viacnásobné reformy počas posledných rokov vedú k nezrovnalostiam v spôsobe, akým je regulácia implementovaná na lokálnej úrovni. Okrem toho sa zdá, že nerovnomerné objemy transakcií ovplyvňujú implementáciu v niektorých oblastiach. Napríklad v Splite sa vďaka vysokej pracovnej záťaži na oddelení výstavby čaká na stavebné povolenie trikrát dlhšie, než je priemer v ostatných mestách: tri mesiace namiesto jedného mesiaca.

Problémy však nie sú vo všetkých mestách s vysokým objemom žiadostí. Záhreb vybavuje prevody nehnuteľností o mesiac rýchlejšie než Split, a to aj napriek štvornásobne vyššiemu počtu prípadov.[5] Dobrý manažment, vyškolený personál a efektívne vnútorné procesy môžu vo veľkej miere prispieť k zmierneniu problémov spojených s vyššími objemami bez toho, aby bolo potrebné žiadať o dodatočné zdroje. Ďalšie členské štáty EÚ sú toho tiež dobrými príkladmi. Napríklad v Poľsku sa na súdne konanie v Krakove čaká kratšie ako jeden rok, čo je o šesť mesiacov menej než v Gdansku alebo vo Varšave.[6] Sudcovia v Krakove sa riadia osvedčenými postupmi a využívajú aktívnu správu prípadov, ustanovenia občianskeho súdneho poriadku o predkladaní dôkazov a ak je to možné, stanovujú časový plán pre vypočúvanie a obhajobu.

Po tretie, najväčšie rozdiely v Chorvátsku boli zaznamenané pri vybavovaní stavebných povolení, vymáhaní zmluvných záväzkov a zakladaní spoločností (obrázok 1.1). Napríklad proces na získanie stavebného povolenia pre jednoduchý sklad trvá vo Varaždine 112 dní a náklady predstavujú 5,3 % hodnoty skladu. To je dvakrát rýchlejšie a trikrát lacnejšie ako v Splite. Dôvody takýchto rozdielov sú: vysoká pracovná záťaž stavebného úradu v Splite, povinné príspevky na miestny rozvoj a dodatočné požiadavky mestských úradov – napríklad vykonanie inšpekcie práce a potreba získať povolenie od oddelenia zberu odpadov. Pokiaľ ide o vzdialenosť od hraničnej hodnoty v oblasti vybavovania stavebných povolení, ktorá dosahuje hodnotu 43,67 bodov,

TABUĽKA 1.1 Menšie chorvátske mestá dosiahli v rámci analýzy piatich ukazovateľov lepšie výsledky ako väčšie mestá

				Založenie spoločnosti		Postupy pri vybavovaní stavebných povolení		Dodávky elektrickej energie		Prevod vlastníctva nehnuteľnosti		Vymáhanie zmluvných záväzkov	
Mesto	Obyvateľstvo	Súhrnné umiestnenie (1–5)[a]	Priemer bodov DTF (0–100)[a]	Poradie (1–5)	Body DTF (0–100)	Poradie (1–5)	Body DTF (0–100)	Poradie (1–5)	Body DTF (0–100)	Poradie (1–5)	Body DTF (0–100)	Poradie (1–5)	Body DTF (0–100)
Varaždin	46.946	1	75,89	4	85,38	1	66,20	1	84,29	3	74,07	3	69,49
Osijek	105.921	2	75,68	3	85,50	2	61,10	4	81,70	1	75,86	1	74,24
Rijeka	121.975	3	74,45	2	87,59	2	61,10	2	82,87	2	75,02	4	65,67
Záhreb	801.349	4	72,47	5	82,49	4	54,77	5	80,43	3	74,07	2	70,60
Split	173.109	5	70,50	1	89,55	5	43,67	3	82,66	5	71,08	5	65,56

Zdroj: Databáza *Doing Business*. Údaje o obyvateľstve: Eurostat pre všetky mestá okrem Varaždinu (chorvátsky Štatistický úrad).

Poznámka: Vzdialenosť k hraničnej hodnote (DTF) naznačuje, ako ďaleko sa mesto nachádza od mesta s najlepším výsledkom, ktoré môže byť v ktoromkoľvek štáte. Meranie sa týka každého ukazovateľa analýzy *Doing Business*. Stupnica je normalizovaná od 0 do 100, kde 100 znamená hranicu najlepších osvedčených postupov (čím je počet bodov vyšší, tým lepšie). Viac informácií je dostupných v kapitole „O *Doing Business* a *Doing Business v Európskej únii 2018: Chorvátsko, Česká republika, Portugalsko a Slovensko*." Údaje pre Záhreb boli od vydania správy *Doing Business 2018* revidované. Kompletný súbor údajov je uvedený na webovej stránke *Doing Business* http://www.doingbusiness.org.

a. Na základe počtu bodov DTF každého z piatich miest v rámci piatich meraných ukazovateľov v tabuľke.

OBRÁZOK 1.1 V Chorvátsku sú najväčšie rozdiely v implementácii regulácií zaznamenané vo vybavovaní stavebných povolení, vymáhaní zmluvných záväzkov a založení spoločnosti

Zdroj: Databáza analýzy *Doing Business*.

Poznámka: Vzdialenosť k hraničnej hodnote (DTF) naznačuje, ako ďaleko sa mesto nachádza od mesta s najlepším výsledkom, ktoré môže byť v ktoromkoľvek štáte. Meranie sa týka každého ukazovateľa analýzy *Doing Business*. Stupnica je normalizovaná od 0 do 100, kde 100 znamená hranicu najlepších osvedčených postupov (čím je počet bodov vyšší, tým lepšie). Priemery pre Chorvátsko majú základ v nameraných údajoch pre päť miest, ktoré boli v tejto krajine porovnávané. Priemery pre EÚ sú vypočítané z dát pre 28 členských štátov EÚ.

Split patrí medzi 15 % najnižšie hodnotených ekonomík na svete. Na druhej strane, celkové hodnotenie Varaždinu je vo výške 66,20 bodov a presahuje globálny priemer.

Pokiaľ ide o vymáhanie zmluvných záväzkov, Osijek sa s počtom bodov DTF (74,24) radí medzi štyri najlepšie členské štáty EÚ, za Litvou, Rakúskom a Estónskom. Split je s počtom bodov 65,56 pod priemerom EÚ. Nie je to žiadne prekvapenie: uzavretie prípadov, ktoré sa riešia na obchodných súdoch, obvykle vyžaduje niekoľko konaní. Navyše odročenia a zmeny časového harmonogramu tiež prispievajú k prípadným oneskoreniam. Vypracovanie znaleckých posudkov trvá dlho a znalci často predkladajú svoje posudky po termíne. Preto vyriešenie obchodného sporu a vykonateľnosť rozsudkov trvá v priemere takmer o 11 mesiacov viac v Splite než v Osijeku a počet nevybavených záležitostí je takmer dvojnásobný (15,9 % prípadov je starších než 3 roky v Splite oproti 8,7 % prípadov v Osijeku).[7]

Podobné rozdiely existujú aj pri zakladaní obchodných spoločností, najmä z dôvodu rozdielov v spôsobe registrácie podnikov na súde. Založenie podniku v Splite vyžaduje šesť postupov a trvá šesť dní. Založenie podniku v Záhrebe si vyžaduje osem postupov a trvá tri týždne. Spomedzi piatich skúmaných miest je Záhreb jediným mestom, v ktorom väčšina spoločností s ručením obmedzeným nebola založená prostredníctvom služby elektronického podniku, ktorá je dostupná na HITRO.HR alebo u notára.[8]

Ako sa líši podnikateľské prostredie v Českej republike?

V Českej republike sa do tejto štúdie zapojilo sedem miest a v troch najväčších z tejto skupiny sa podniká najľahšie. Týmito mestami sú Praha, Brno a Ostrava. Praha je na prvom mieste v dvoch oblastiach, ktorými sú zaistenie dodávky elektrickej energie a vymáhanie zmluvných záväzkov, zatiaľ čo Brno je prvé vo vybavovaní stavebných povolení a Ostrava v prevode vlastníctva nehnuteľnosti. Tieto výsledky preukazujú potenciál veľkých miest regulovať efektívne, využívať úspory z rozsahu a úspešne modernizovať štátnu správu.

V Českej republike nachádzame najväčšie regionálne rozdiely spomedzi všetkých štyroch krajín analyzovaných v tejto štúdii. Prahu, s najnižšou celkovou vzdialenosťou od hraničnej hodnoty, oddeľuje od Liberca, s najväčšou vzdialenosťou, takmer 6 bodov (tabuľka 1.2).

Najväčší rozdiel je v zaistení dodávok elektrickej energie (obrázok 1.2). Je to predovšetkým spôsobené rozdielmi v type pripojenia pre nový sklad, tak ako je popísaný v metodológii analýzy *Doing Business*. V piatich z týchto siedmich miest sa takýto sklad obvykle pripojí do siete vysokého napätia a v porovnaní s priemerom EÚ tento proces vyžaduje viac času a nákladov. Proces pripojenia môže trvať takmer 8 mesiacov (ako v prípade Ústí nad Labem). Takéto oneskorenia sú spôsobené predovšetkým časom, ktorý je potrebný na získanie povolení od odborov mestských úradov. Okrem toho musí podnikateľ uhradiť všetky počiatočné náklady, vrátane zakúpenia transformátora, ktoré môžu predstavovať až 283,2% z ročného príjmu na obyvateľa (ako je to v Ostrave). Len v Brne a v Prahe sa takýto sklad napája do nízkonapäťovej

TABUĽKA 1.2 Analýza piatich oblastí ukazuje, že najľahšie sa podniká v najväčších mestách Českej republiky

				Založenie spoločnosti		Postupy pri vybavovaní stavebných povolení		Dodávky elektrickej energie		Prevod vlastníctva nehnuteľnosti		Vymáhanie zmluvných záväzkov	
Mesto	Obyvateľstvo	Súhrnné umiestnenie (1–7)[a]	Priemer bodov DTF (0–100)[a]	Poradie (1–7)	Body DTF (0–100)	Poradie (1–7)	Body DTF (0–100)	Poradie (1–7)	Body DTF (0–100)	Poradie (1–7)	Body DTF (0–100)	Poradie (1–7)	Body DTF (0–100)
Praha	1.267.449	1	74,24	7	83,55	5	56,17	1	95,35	6	79,74	1	56,38
Brno	377.028	2	72,88	4	84,55	1	57,90	2	89,92	2	80,10	7	51,95
Ostrava	292.681	3	69,67	3	85,31	3	56,89	3	69,89	1	80,22	3	56,05
Plzeň	169.858	4	69,13	4	84,55	6	55,38	4	69,67	6	79,74	2	56,32
Ústí nad Labem	93.248	5	69,11	1	85,56	2	57,24	5	67,70	2	80,10	5	54,96
Olomouc	100.154	6	68,54	1	85,56	7	54,45	6	67,09	4	79,98	4	55,64
Liberec	103.288	7	68,28	2	84,55	4	56,67	7	66,32	4	79,98	6	53,86

Zdroj: Databáza analýzy *Doing Business*. Údaje o obyvateľstve: Eurostat.

Poznámka: Vzdialenosť k hraničnej hodnote (DTF) naznačuje, ako ďaleko sa mesto nachádza od mesta s najlepším výsledkom, ktoré môže byť v ktoromkoľvek štáte. Meranie sa týka každého ukazovateľa analýzy *Doing Business*. Stupnica je normalizovaná od 0 do 100, kde 100 znamená hranicu najlepších osvedčených postupov (čím je počet bodov vyšší, tým lepšie). Viac informácií je dostupných v kapitole „O *Doing Business* a *Doing Business v Európskej únii 2018: Chorvátsko, Česká republika, Portugalsko a Slovensko.*" Údaje pre Záhreb boli od vydania správy *Doing Business 2018* revidované. Kompletný súbor údajov je uvedený na webovej stránke *Doing Business* http://www.doingbusiness.org.

a. Na základe počtu bodov DTF každého z piatich miest v rámci piatich meraných ukazovateľov v tabuľke.

siete, čo je podstatný rozdiel: v Prahe je takýto proces dokončený za dva mesiace a s nákladmi vo výške 25,9 % z príjmu na obyvateľa.

Podstatné rozdiely existujú aj pri založení spoločnosti, vo vybavovaní stavebných povolení a pri vymáhaní zmluvných záväzkov, teda v troch oblastiach, v ktorých Česká republika zaostáva za ostatnými krajinami. Aj to najlepšie české mesto má v týchto troch oblastiach menej bodov DTF a teda väčšiu vzdialenosť k hraničnej hodnote, než je priemer v EÚ.

Najdôležitejším dôvodom pre rozdiely medzi českými mestami, ktoré sú spojené so založením spoločnosti, je čas. Tie spôsobuje najmä zápis na daňovom úrade. Registrácia na daň z príjmov obvykle trvá jeden až päť dní. Ale pokiaľ ide o daň z pridanej hodnoty (DPH), žiadatelia môžu čakať v priemere od 10 dní v Olomouci a v Ústí nad Labem až do 18 dní v Prahe. Všetky mestá vyžadujú rovnakých osem postupov, spojených so založením podniku; spomedzi všetkých členských štátov EÚ ich len Nemecko vyžaduje viac (deväť).

Vybavenie stavebného povolenia zahŕňa 20 alebo 21 postupov, dodatočným krokom je stretnutie s odborom životného

OBRÁZOK 1.2 V Českej republike sú najväčšie rozdiely v implementácii regulácií zaznamenané v získaní dodávok elektrickej energie

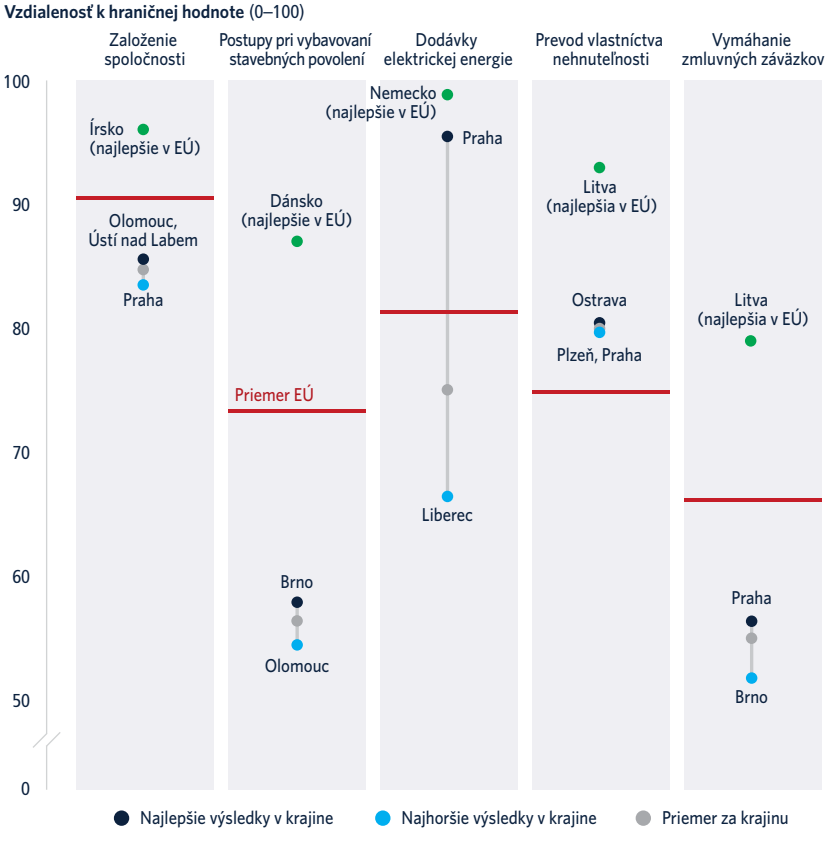

Zdroj: Databáza analýzy *Doing Business*.

Poznámka: Vzdialenosť k hraničnej hodnote (DTF) naznačuje, ako ďaleko sa mesto nachádza od mesta s najlepším výsledkom, ktoré môže byť v ktoromkoľvek štáte. Meranie sa týka každého ukazovateľa analýzy *Doing Business*. Stupnica je normalizovaná od 0 do 100, kde 100 znamená hranicu najlepších osvedčených postupov (čím je počet bodov vyšší, tým lepšie). Priemery pre Českú republiku sú založené na údajoch zo siedmich miest. Priemery pre EÚ sú vypočítané z dát pre 28 členských štátov EÚ.

prostredia, počas ktorého stavebník potvrdí aký je proces posudzovania vplyvov projektu na životné prostredie. Pred podaním žiadosti o stavebné povolenie je potrebných v priemere 13 povolení a stanovísk, čo je najväčší počet spomedzi členských štátov EÚ. To vedie k časovým prieťahom. V Olomouci, kde je tento proces najpomalší, sa stavebné povolenie vybaví v priemere až za 9 mesiacov. Proces je najrýchlejší v Brne, vďaka efektívnej komunikácii medzi jednotlivými stranami, včasnejšiemu obdržaniu územného rozhodnutia a stanovísk potrebných k projektovej dokumentácii. Identifikácia bodov napojenia vodárenskou spoločnosťou vyžaduje menej času kvôli aktualizovaným mapám existujúcej infraštruktúry.

Vymáhanie zmluvných záväzkov je najkratšie v Prahe , no trvá viac než 22 mesiacov, čo je dlhšia doba ako aktuálny priemer EÚ. V Brne trvá ten istý proces o 5 mesiacov dlhšie. Náklady na vymáhanie zmluvných záväzkov sú spomedzi krajín EÚ, okrem českých miest, vyššie iba v Spojenom kráľovstve.

V prevode vlastníctva nehnuteľnosti ukazujú české mestá homogénne výsledky a všetky majú viac bodov DTF, ako je priemer v EÚ. Rozdiely v tejto oblasti sú len v dĺžke trvania tohto procesu, čo závisí predovšetkým od efektívnosti miestneho katastrálneho úradu: čas potrebný na spracovanie návrhu na vklad, podľa metodológie *Doing Business*, je od 23,5 dní (v Ostrave) do 27,5 dní (v Plzni a v Prahe).

Ako sa líši podnikateľské prostredie v Portugalsku?

Výsledky merania piatich ukazovateľov zaraďujú mestá Ponta Delgada a Evora na vedúce pozície v skupine ôsmych portugalských miest, zatiaľ čo mestá Braga a Faro zaostávajú najviac. Celkové rozdiely sú v Portugalsku menej výrazné ako v ostatných troch krajinách, čo naznačuje relatívne konzistentnú implementáciu regulácie podnikateľského prostredia v rámci tejto krajiny. Medzi mestami Ponta Delgada a Braga je rozdiel v celkovej vzdialenosti k hraničnej hodnote len 1,81 bodu (tabuľka 1.3).

Napriek tomu, rozdiely existujú a žiadne mesto nie je najlepšie vo všetkých piatich oblastiach. Porto je na prvom mieste vo vybavovaní stavebných povolení, ale v prevode vlastníctva nehnuteľnosti a vo vymáhaní zmluvných záväzkov sa umiestňuje na spodných priečkach. Coimbra vedie v dodávkach elektrickej energie a vo vymáhaní zmluvných záväzkov, ale zaostáva v oblasti vybavovania stavebných povolení. Faro, spolu s mestami Funchal a Ponta Delgada, je prvé v prevode vlastníctva nehnuteľnosti, ale posledné v dodávkach elektriny.

Najväčšie rozdiely vo výsledkoch portugalských miest boli zaznamenané v dodávkach elektrickej energie a vo vybavovaní stavebných povolení (obrázok 1.3). Pokiaľ ide o tieto dve oblasti, niektoré mestá prekonali priemer EÚ, zatiaľ čo ostatné zaostávajú. Ale pokiaľ ide o založenie spoločnosti, vymáhanie zmluvných záväzkov a prevod vlastníctva nehnuteľnosti, všetkých osem miest prekonalo priemer EÚ.

Rozdiely v poradí pre ukazovateľ získania stavebného povolenia sú determinované hlavne dĺžkou času, ktorý je potrebný pre obdržanie všetkých povolení na výstavbu a prevádzkovanie skladu využívaného na obchodné účely. Zatiaľ čo v Porte tento proces trvá o trošku viac než päť mesiacov, v Coimbre trvá takmer deväť mesiacov. Je to spôsobené pomalším spracovávaním žiadostí na

TABUĽKA 1.3 Celkové rozdiely sú medzi portugalskými mestami minimálne – najvyššie a najnižšie hodnotené mestá rozdeľujú ani nie dva body

				Založenie spoločnosti		Postupy pri vybavovaní stavebných povolení		Dodávky elektrickej energie		Prevod vlastníctva nehnuteľnosti		Vymáhanie zmluvných záväzkov	
Mesto	Obyvateľstvo	Súhrnné umiestnenie (1–8)[a]	Priemer bodov DTF (0–100)[a]	Poradie (1–8)	Body DTF (0–100)	Poradie (1–8)	Body DTF (0–100)	Poradie (1–8)	Body DTF (0–100)	Poradie (1–8)	Body DTF (0–100)	Poradie (1–8)	Body DTF (0–100)
Ponta Delgada	68.352	1	80,37	1	90,88	2	73,59	3	85,12	1	79,43	4	72,82
Evora	56.596	2	80,20	1	90,88	3	73,53	5	84,19	5	79,19	3	73,23
Funchal	104.813	3	80,18	1	90,88	6	72,83	4	84,96	1	79,43	4	72,82
Coimbra	134.348	4	79,59	1	90,88	8	65,93	1	87,49	6	79,07	1	74,60
Porto	948.613	5	79,51	1	90,88	1	74,04	6	82,71	7	78,59	7	71,32
Lisabon	1.842.352	6	79,34	1	90,88	5	73,10	2	86,45	8	78,35	8	67,91
Faro	61.073	7	78,97	1	90,88	4	73,42	8	78,83	1	79,43	6	72,28
Braga	181.182	8	78,56	1	90,88	7	66,58	7	82,27	4	79,31	2	73,78

Zdroj: Databáza *Doing Business*. Údaje o obyvateľstve: Eurostat za všetky mestá okrem Evory (Statistics Portugal)

Poznámka: Vzdialenosť k hraničnej hodnote (DTF) naznačuje, ako ďaleko sa lokalita nachádza od najlepších výsledkov, ktoré akákoľvek ekonomika dosiahla v rámci každého ukazovateľa analýzy *Doing Business*. Stupnica je normalizovaná od 0 do 100, kde 100 znamená hranicu osvedčených postupov (čím je počet bodov vyšší, tým lepšie). Pre viac informácií pozri kapitolu „O *Doing Business* a *Doing Business v Európskej únii 2018: Chorvátsko, Česká republika, Portugalsko a Slovensko*." Údaje za Lisabon boli od vydania správy *Doing Business 2018* revidované. Kompletný súbor údajov je uvedený na webovej stránke *Doing Business* http://www.doingbusiness.org.

a. Na základe počtu bodov DTF každého z ôsmich miest v rámci piatich regulačných oblastí uvedených v tabuľke.

OBRÁZOK 1.3 V Portugalsku sú najväčšie rozdiely v implementácii regulácií zaznamenané v získaní dodávok elektrickej energie a vo vybavovaní stavebných povolení

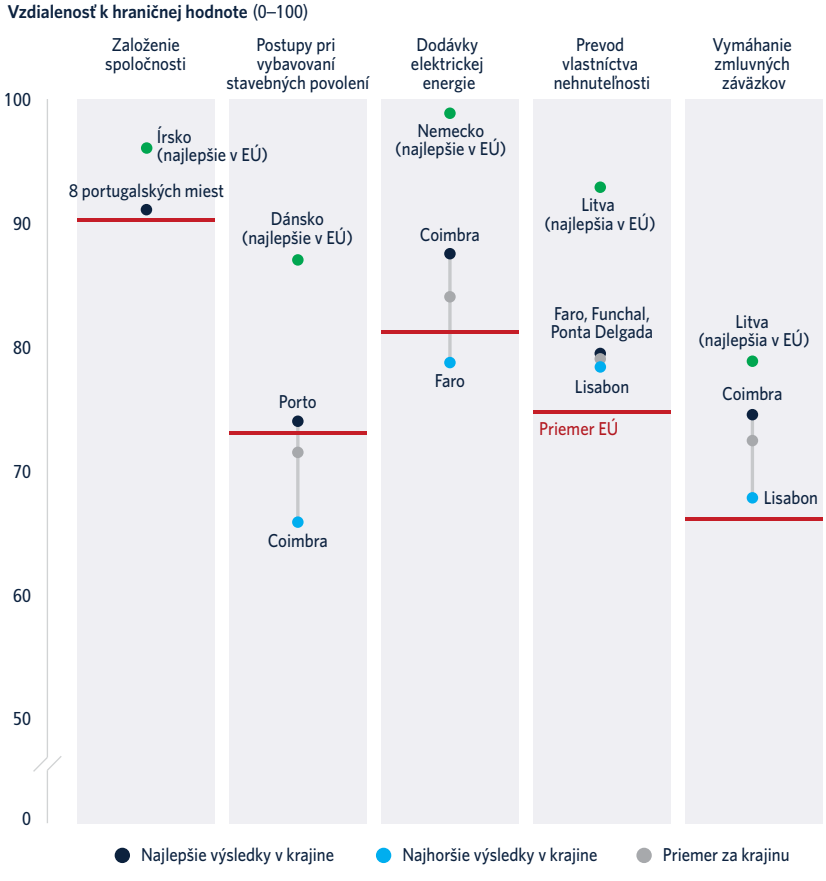

Zdroj: Databáza analýzy *Doing Business*.

Poznámka: Vzdialenosť k hraničnej hodnote (DTF) naznačuje, ako ďaleko sa mesto nachádza od mesta s najlepším výsledkom, ktoré môže byť v ktoromkoľvek štáte. Meranie sa týka každého ukazovateľa analýzy *Doing Business*. Stupnica je normalizovaná od 0 do 100, kde 100 znamená hranicu najlepších osvedčených postupov (čím je počet bodov vyšší, tým lepšie). Priemery pre Českú republiku sú založené na údajoch zo siedmich miest. Priemery pre EÚ sú vypočítané z dát pre 28 členských štátov EÚ.

mestských úradoch: v Coimbre trvá schválenie projektovej dokumentácie až šesť mesiacov. Dĺžka času je ovplyvnená komplikovanými miestnymi povoleniami (napr. urbanizačné plány), ktoré musia byť dodržané a zosúladené so stavebným poriadkom. Svoju úlohu zohráva aj neefektívnosť práce mestských a okresných úradov.

Proces dodávok elektrickej energie je najjednoduchší v mestách Coimbra a Ponta Delgada. V týchto mestách podnikatelia absolvujú štyri úkony namiesto šiestich, čo je skutočnosťou v mestách Braga, Faro a Porto. Distribučná spoločnosť v Coimbre zaviedla geo-referenčný systém, ktorým sa eliminovala potreba návštevy daného skladu za účelom vyčíslenia nákladov na elektrickú prípojku. A v meste Ponta Delgada zákazníci nemusia získavať osvedčenie o vnútornej elektroinštalácii budovy; namiesto toho stačí predložiť technikom podpísané vyhlásenie a podmienky zodpovednosti.

Mesto Funchal má najrýchlejší proces pri pripájaní nového odberného miesta (50 dní). Distribučná spoločnosť vie efektívne posúdiť obdržané žiadosti. Zákazníkom stačí predložiť oznámenie o dokončení vnútornej elektroinštalácie, namiesto toho, aby špecializovaná externá firma vykonala kontrolu vnútornej elektroinštalácie, ktorá sa vyžaduje v iných mestách v Portugalsku.

Vymáhanie zmluvných záväzkov je najrýchlejšie v mestách Coimbra a Braga, vďaka kratším súdnym lehotám vo vzťahu k vymenovaniu súdneho znalca, získaniu a pripomienkovaniu znaleckých posudkov a stanoveniu dátumu konania. Lisabon a Porto sú špeciálnymi prípadmi, keďže spolu so svojimi metropolitnými oblasťami tvoria viac ako polovicu obyvateľstva Portugalska. Súdy v týchto mestách musia vypočuť veľké množstvo prípadov, z ktorých mnohé predstavujú zložité obchodné spory, ktorých vyriešenie trvá dlhšie. Portugalsko vyniká v nízkych počiatočných nákladoch na vymáhanie záväzkov: na začiatku takéhoto konania veriteľ uhradí len 0,5 % nárokovanej sumy (menej než 200 eur).

Prevod vlastníctva nehnuteľnosti a založenie spoločnosti patria medzi efektívnejšie procesy v Portugalsku. Na prevod vlastníctva nehnuteľnosti je vo všetkých ôsmich mestách vyžadovaný len jeden krok – Portugalsko je jednou zo štyroch krajín na svete s touto možnosťou. V mestách Faro, Funchal a Ponta Delgada sa stačí dostaviť na miestny úrad Casa Pronta a za pár hodín je žiadosť vybavená. V ostatných mestách je obvykle potrebné dohodnúť si stretnutie telefonicky a potom čakať približne 8 dní, ako napríklad v Porte, alebo 10 dní v Lisabone.

Portugalsko tiež disponuje jednotným kontaktným miestom a elektronickou platformou pre založenie spoločnosti (pozri rámček 1.3). Podnikateľ môže na tomto kontaktnom mieste zaregistrovať spoločnosť a za jednu alebo dve hodiny vybaví zápis na daňový úrad, do sociálnej poisťovne a na úrad práce. Všetky informácie sú automaticky zdieľané medzi zúčastnenými úradmi štátnej správy. Zápis obchodnej spoločnosti tak môže byť v podstate plne vykonaný len jedným úkonom, hoci v Lisabone a v Porte môže byť potrebné si vopred dohodnúť stretnutie.

Ako sa líši podnikateľské prostredie na Slovensku?

Slovenský podnikateľ vie predvídať administratívnu zaťaženosť podľa toho, ktoré mesto si na založenie spoločnosti vyberie. Na Slovensku sa obchodná spoločnosť najľahšie zakladá v Prešove a v Žiline, kde získanie výpisu vykazujúceho daňové nedoplatky spoločníkov a zápis spoločnosti ako platcu DPH na daňovom úrade trvá 8 dní – o týždeň menej ako v Bratislave. Zrozumiteľný stavebný proces v Prešove vedie k rýchlejšiemu získaniu územného rozhodnutia, stavebného povolenia a tiež aj ku kratšiemu času na získanie prípojok na vodu a na kanalizáciu. Žilina vedie v oblasti získania dodávok elektrickej energie vďaka rýchlemu a lacnému pripojeniu nového odberného miesta. Trnava vyniká v oblasti prevodu vlastníctva nehnuteľnosti, ktorý trvá menej než týždeň – len tretinu času v porovnaní s Bratislavou a Prešovom. Okresný súd v Košiciach sa vyznačuje rýchlymi súdnymi konaniami a vynášaním rozsudkov.

Bratislava zaostáva za väčšinou menších slovenských miest vo väčšine meraných oblastí (tabuľka 1.4). Tento výsledok je možné pripísať vyššiemu dopytu po obchodných službách v hlavnom meste. Pre ilustráciu, Bratislava spracúva viac nových žiadostí o živnostenské oprávnenie ako všetky štyri ostatné slovenské mestá spolu.[9] No iné mestá dokážu efektívne spracovať aj vyššie objemy žiadostí. Napríklad Praha je v celkovom poradí na prvom mieste spomedzi siedmich porovnávaných miest v Českej republike.

Najväčšie rozdiely medzi slovenskými mestami sú v získaní dodávok elektrickej energie a vo vybavovaní stavebných povolení (obrázok 1.4). Nie je to prekvapujúce, pretože v rôznych častiach krajiny pôsobia rôzne distribučné spoločnosti a mnohé požiadavky na vydávanie stavebných povolení stanovujú mestá a obce. Podrobné údaje o týchto rozdieloch sú užitočné najmä preto, lebo poukazujú na oblasti, ktoré je možné zlepšiť bez rozsiahlych legislatívnych zmien na národnej úrovni.

Napríklad vzdialenosť k hraničnej hodnote v oblasti dodávok elektrickej energie zaznamenáva viac ako 8-bodový rozdiel medzi mestami na prvom a poslednom mieste. Výsledok Žiliny (88,41) je lepší ako hodnotenie Rakúska – v skutočnosti je dostatočný na to, aby sa mesto umiestnilo medzi prvých 10 členských štátov EÚ. Oproti tomu výsledky Trnavy v tejto oblasti nedosahujú ani priemer EÚ. Odchýlka vyplýva hlavne z rozdielov v interných procesoch distribučných spoločností a v dostupnosti kapacít na pripojenie nových odberných miest. V Košiciach, Prešove a v Žiline, kde by bol sklad prípadovej štúdie *Doing Business* pripojený do nízko-napäťovej siete, trvá pripojenie k sieti kratšie a je lacnejšie. Naopak, v Bratislave a v Trnave by bol sklad pravdepodobne napojený do siete vysokého napätia, čo si vyžaduje inštaláciu vlastného transformátora, ktorého kúpa a inštalácia stojí približne 28 000 eur. V Žiline trvá pripojenie do elektrickej siete 56 dní a predstavuje 55,2% z príjmu na obyvateľa, no v Bratislave a v Trnave trvá o mesiac dlhšie a je štyrikrát drahšie.

Vzdialenosť k hraničnej hodnote v oblasti vybavovania stavebných povolení vykazuje takmer rovnako veľký rozdiel. Žilina, s počtom bodov menej ako 58,00, by bola na 150-tej pozícii zo 190-tich ekonomík a Prešov by bol s počtom bodov 62,91 o 24 priečok vyššie (126). Táto odchýlka vyplýva predovšetkým z rozdielov v efektívnosti stavebných úradov pri vydávaní stavebných povolení a od efektívnosti katastrálnych úradov pri zázname novostavieb. Získanie územných a stavebných povolení pre jednoduchý sklad trvá 120 dní v Prešove a 135 dní v Košiciach, no v Bratislave až 170 dní.

Mestá, ktoré sa zaradili medzi najlepšie vo vydávaní stavebných povolení na Slovensku, nedosahujú ani priemer EÚ. Tento proces je na Slovensku náročnejší

TABUĽKA 1.4 Okrem Bratislavy sú všetky slovenské mestá na prvom mieste v aspoň jednej oblasti

				Založenie spoločnosti		Postupy pri vybavovaní stavebných povolení		Dodávky elektrickej energie		Prevod vlastníctva nehnuteľnosti		Vymáhanie zmluvných záväzkov	
Mesto	Obyvateľstvo	Súhrnné umiestnenie (1–5)[a]	Priemer bodov DTF (0–100)[a]	Poradie (1–5)	Body DTF (0–100)	Poradie (1–5)	Body DTF (0–100)	Poradie (1–5)	Body DTF (0–100)	Poradie (1–5)	Body DTF (0–100)	Poradie (1–5)	Body DTF (0–100)
Prešov	89.618	1	78,78	1	84,73	1	62,91	2	86,27	4	90,17	2	69,81
Košice	239.141	2	78,19	4	83,72	3	60,74	3	85,29	2	91,24	1	69,95
Žilina	81.041	3	77,82	1	84,73	5	57,90	1	88,41	3	91,00	4	67,08
Trnava	65.536	4	76,96	3	83,98	2	61,39	5	80,07	1	91,48	3	67,90
Bratislava	425.923	5	76,16	5	81,97	4	59,33	4	83,19	4	90,17	5	66,12

Zdroj: Databáza analýzy *Doing Business*.

Poznámka: Vzdialenosť k hraničnej hodnote (DTF) naznačuje, ako ďaleko sa lokalita nachádza od najlepších výsledkov, ktoré akákoľvek ekonomika dosiahla v rámci každého ukazovateľa analýzy *Doing Business*. Stupnica je normalizovaná od 0 do 100, kde 100 znamená hranicu osvedčených postupov (čím je počet bodov vyšší, tým lepšie). Pre viac informácií pozri kapitolu „O *Doing Business* a *Doing Business v Európskej únii 2018: Chorvátsko, Česká republika, Portugalsko a Slovensko*." Údaje za Lisabon boli od vydania správy *Doing Business 2018* revidované. Kompletný súbor údajov je uvedený na webovej stránke *Doing Business* http://www.doingbusiness.org.

a. Na základe počtu bodov DTF každého z ôsmich miest v rámci piatich regulačných oblastí uvedených v tabuľke.

OBRÁZOK 1.4 Na Slovensku sú najväčšie rozdiely v implementácii regulácií zaznamenané v získavaní dodávok elektrickej energie a vo vybavovaní stavebných povolení

Zdroj: Databáza analýzy *Doing Business*.

Poznámka: Vzdialenosť k hraničnej hodnote (DTF) naznačuje, ako ďaleko sa mesto nachádza od mesta s najlepším výsledkom, ktoré môže byť v ktoromkoľvek štáte. Meranie sa týka každého ukazovateľa analýzy *Doing Business*. Stupnica je normalizovaná od 0 do 100, kde 100 znamená hranicu najlepších osvedčených postupov (čím je počet bodov vyšší, tým lepšie). Priemery pre Českú republiku sú založené na údajoch zo siedmich miest. Priemery pre EÚ sú vypočítané z dát pre 28 členských štátov EÚ.

než v ostatných členských štátoch EÚ, hlavne z dôvodu dlhej čakacej doby na získanie stanovísk a vyjadrení k projektovej dokumentácii. Dokonca aj v Prešove, v ktorom je tento proces najrýchlejší spomedzi piatich porovnávaných miest, musí podnikateľ čakať o dva až dva a pol mesiaca dlhšie, než je priemer v EÚ, a o šesť mesiacov dlhšie než v členských štátoch EÚ, v ktorých je tento proces najrýchlejší (Dánsko a Fínsko).

Všetky slovenské mestá, okrem Trnavy, prekonávajú priemer EÚ v oblasti dodávok elektrickej energie – a všetkých päť miest prekonáva priemer EÚ v prevádzaní vlastníctva nehnuteľnosti a vo vymáhaní zmluvných záväzkov. Slovensko vyniká nízkymi nákladmi na prevod vlastníctva nehnuteľnosti, ktoré sú najnižšie v celej EÚ a podľa výpočtu a metodológie *Doing Business* predstavujú 272 eur. Správa pozemkov a nehnuteľností dosahuje vysokú kvalitu – všetky súkromné pozemky a nehnuteľný majetok sú formálne zaregistrované a riadne zmapované (čo zaraďuje Slovensko k len pätine krajín sveta, ktoré majú takýto systém). V oblasti vymáhania zmluvných záväzkov všetkých päť slovenských miest vyniká nízkymi počiatočnými nákladmi, a to aj kvôli vysokému počtu bodov v indexe kvality súdnych procesov, ktorý prevyšuje priemer EÚ o viac ako dva body.

AKO ĎALEJ?

Vytváranie priaznivého podnikateľského prostredia, ktoré je naklonené zakladaniu nových firiem a ich rastu, je cieľom v štyroch členských štátoch EÚ, ktoré sú predmetom tejto štúdie. Slovensko a Chorvátsko sa zaraďujú medzi päť krajín EÚ, v ktorých bol za posledných 14 rokov zaznamenaný najväčší pokrok pri prijímaní postupov v oblasti regulácie podnikateľského prostredia (obrázok 1.5). Portugalsko a Česká republika sú lepšie ako európsky priemer vo vytváraní podmienok pre rast podnikateľského prostredia. Niektoré problémy však pretrvávajú.

Výsledky tejto štúdie poskytujú európskym, národným a regionálnym subjektom podklady pre strategické rozhodnutia, ktoré zlepšia regulačné prostredie a podporia rozvoj a hospodársky rast. Eliminácia prekážok a zlepšenie efektívnosti byrokracie by znížili náklady spojené s podnikaním, zlepšili ich efektívnosť a konkurencieschopnosť v zahraničí.

Prehľad tejto správy o regulačnom prostredí v Chorvátsku, Českej republike, Portugalsku a na Slovensku poukazuje na možné zlepšenia (tabuľka 1.A. 1 na konci tejto kapitoly). Niektoré odporúčania sa týkajú všetkých štyroch krajín, iné zas len jednej alebo dvoch z nich. Niektoré zlepšenia je možné dosiahnuť sledovaním príkladov z miest vo vlastnej krajine, iné replikovaním osvedčených postupov, ktoré sú implementované v rámci EÚ alebo vo svete.

Ďalším odporúčaným krokom pre analyzované krajiny je sprostredkovať výmenu informácií a skúseností, aby mali mestá so slabšími výsledkami možnosť učiť sa od tých, ktoré sú úspešnejšie. Replikovanie efektívnejších procesov, ktoré vypracovali iné mestá v tej istej krajine, by mohlo vyústiť do značného zvýšenia efektivity bez potreby veľkých legislatívnych zmien. Skúsenosti z iných štátov, ktoré zužitkovali výsledky z podobnej analýzy naznačujú, že takéto reformy sa

OBRÁZOK 1.5 Slovensko a Chorvátsko sú členskými štátmi EÚ, ktoré zaznamenali najväčší pokrok v zmenšovaní medzier s celosvetovo osvedčenými postupmi regulujúcimi podnikanie

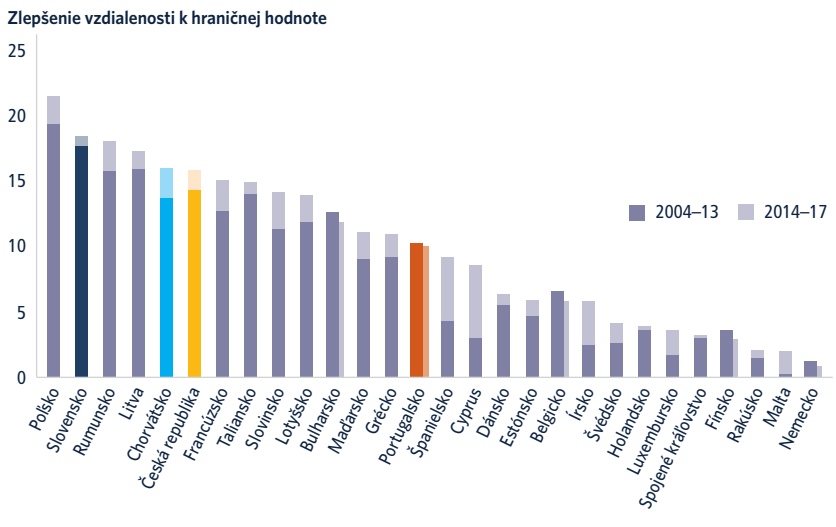

Zdroj: Databáza analýzy *Doing Business.*

Poznámka: Vzdialenosť k hraničnej hodnote naznačuje, ako ďaleko sa ekonomika nachádza od výsledkov, ktoré dosiahla najlepšia ekonomika v rámci každého ukazovateľa analýzy *Doing Business* v celosvetovom meradle. Vyššie hodnotenie naznačuje lepšiu regulačnú efektívnosť a kvalitu. Vertikálne stĺpce v grafe ukazujú len úroveň zlepšenia, nie celkovú vzdialenosť k hraničnej hodnote. Z dôvodu podstatných zmien v metodológii analýzy *Doing Business*, ktoré boli vykonané v rokoch 2013 a 2014, zlepšenie sa meria za dve samostatné obdobia, 2004 – 2013 a 2014 – 2017. Súbor údajov je kompletný vo vzťahu k Cypru, ktorý bol do vzorky analýzy *Doing Business* pridaný v roku 2008, a vo vzťahu k Malte, ktorá bola pridaná v roku 2013.

dajú relatívne rýchlo implementovať, a to aj prostredníctvom programov politiky súdržnosti EÚ (rámček 1.2).[10]

Ako zlepšiť podnikateľské prostredie v Chorvátsku?

Chorvátsko dosiahlo významný pokrok a znížilo rozdiely medzi chorvátskymi a najlepšie hodnotenými zákonmi na svete. No bremeno nariadení, s ktorým sa musia vysporiadať chorvátski podnikatelia, sa dá znižovať naďalej, napríklad sledovaním postupov, ktoré sú úspešné vo zvyšku EÚ.

Pre zjednodušenie založenia spoločnosti a zjednodušenie prevodu vlastníctva nehnuteľnosti by Chorvátsko mohlo nasledovať príklad Portugalska, t.j. zrušiť povinnosť využívať služby notárov (táto možnosť by mohla ostať voliteľná) a zverejniť príklady vzorových zmlúv a žiadostí. To by pre podnikateľov znamenalo výrazné zníženie nákladov pri zakladaní spoločnosti, keďže v súčasnosti tieto náklady predstavujú 7,3 % ročného príjmu na obyvateľa – čo je dvakrát viac ako priemer v EÚ, ktorý je vo výške 3,4 %.

Chorvátsko by taktiež mohlo zjednodušiť založenie spoločnosti prostredníctvom konsolidácie všetkých elektronických krokov na rôznych platformách do jedného integrovaného úkonu.

Zlepšenie stavebných postupov môže byť dosiahnuté zavedením systému kontrol, ktorý je založený na vyhodnocovaní rizík jednotlivých prípadov, a tiež aj zavedením povinného poistenia. Chorvátsko by mohlo zjednotiť postup pre obdržanie stanovísk potrebných na získanie stavebného povolenia do jedného kroku a zvážiť zníženie poplatkov na rozvoj infraštruktúry cez rozšírenie základne platcov, t.j. existujúcich a potenciálnych investorov– zohľadňujúc príklad Nového Zélandu.

Aby bolo možné zlepšiť spoľahlivosť dodávok elektrickej energie, Chorvátsko by mohlo požadovať aby distribučné spoločnosti kompenzovali zákazníkov alebo zaplatili pokuty, ak výpadky presiahnu určitú hranicu. Zavedenie systémov informačných technológií, ktoré by umožnili predkladať a sledovať projekty a žiadosti online, ako aj digitalizácia dokumentov, by miestnym podnikateľom taktiež pomohla. Miestna distribučná spoločnosť vo Varaždine predstavuje v Chorvátsku najvyspelejší príklad toho, ako možno využívať technológie na efektívnu komunikáciu a výkon administratívnych činností.

Na skrátenie čakacích lehôt pri prevodoch vlastníctva nehnuteľností, alebo iných administratívnych úkonoch na katastrálnych úradoch by Chorvátsko mohlo nasledovať príklad Portugalska a Slovenska a zaviesť možnosť zrýchleného konania za vyšší poplatok. Kvalita správy pozemkov a nehnuteľností by sa zvýšila ak by katastre používali rovnaké identifikačné číslo pre každý pozemok alebo nehnuteľnosť a zaviedol by sa špecializovaný mechanizmus pre riešenie sporov ohľadom pozemkov a nehnuteľností.

Zlepšiť by sa dalo aj vymáhanie zmluvných záväzkov. Okrem hodnotenia efektívnosti súdov za účelom zníženia počtu nevyriešených prípadov, by Chorvátsko mohlo zefektívniť konania vo vzťahu k malým nárokom pridaním možnosti „zrýchleného konania", na ktoré by postačovali menej formálne pravidlá dokazovania a menší počet súdnych znalcov.

Chorvátske mestá by mohli značne zvýšiť svoju konkurencieschopnosť, ak by prevzali osvedčené postupy, ktoré boli identifikované v rámci krajiny. A pretože Záhreb reprezentuje Chorvátsko v globálnom rebríčku správy *Doing Business*, zlepšenia v tomto meste by sa odzrkadlili aj v hodnotení celej krajiny. Ak by Záhreb prevzal osvedčené postupy zaznamenané v piatich mestách v oblasti založenia spoločnosti, vybavovania stavebných povolení, dodávok elektrickej energie, prevodu vlastníctva nehnuteľností a vymáhania zmluvných záväzkov, Chorvátsko by postúpilo na 40. miesto v rebríčku 190-tich krajín, čo predstavuje zlepšenie o 11 miest v porovnaní s aktuálnym umiestnením podľa správy *Doing Business 2018* (obrázok 1.6).

OBRÁZOK 1.6 Ak by boli prevzané všetky domáce osvedčené postupy, Chorvátsko by postúpilo o 11 priečok, na 40. pozíciu v celosvetovom hodnotení ľahkosti podnikania

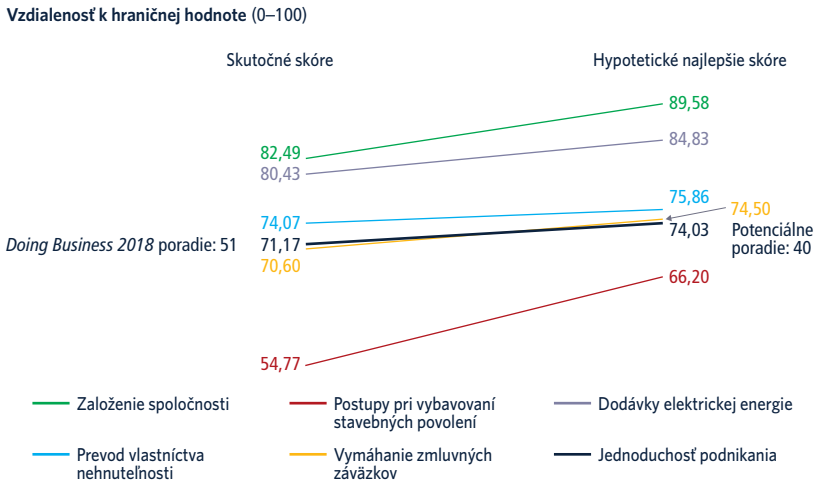

Zdroj: Databáza *Doing Business*.

Poznámka: Pre skutočnú vzdialenosť k hraničnej hodnote je Chorvátsko zastúpené Záhrebom. Hypoteticky najlepšie výsledky pre všetkých päť ukazovateľov v krajine sú založené na najlepších výkonoch z jednotlivých piatich miest. Tieto výsledky sú použité spolu s ďalšími výsledkami Záhrebu, tak ako ich meria štúdia *Doing Business* (získanie úveru, ochrana menšinových investorov, platenie daní, medzinárodný obchod, riešenie platovej neschopnosti) na vypočítanie hypoteticky najlepšieho skóre pre jednoduchosť podnikania a príslušné poradia v globálnom rebríčku. Vzdialenosť k hraničnej hodnote (DTF) naznačuje, ako ďaleko sa mesto nachádza od mesta s najlepším výsledkom, ktoré môže byť v ktoromkoľvek štáte. Meranie sa týka každého ukazovateľa analýzy *Doing Business*. Stupnica je normalizovaná od 0 do 100, kde 100 znamená hranicu najlepších osvedčených postupov (čím je počet bodov vyšší, tým lepšie).

Aké regulačné zmeny v Záhrebe by Chorvátsku pomohli zlepšiť celkové hodnotenie? Skúsenosť z Varaždinu ohľadom skrátenia času a zníženia nákladov spojených s vybavovaním stavebných povolení, by znížilo vzdialenosť Chorvátska k hraničnej hodnote o 11 bodov a zaradilo ho o 20 miest vyššie (zo 126. miesta na 107. miesto), čím by prekonalo napríklad Španielsko. Ak by sa v Záhrebe využívali služby pri zakladaní spoločností prostredníctvom HITRO.HR tak ako v Splite, znížila by sa jeho vzdialenosť od hraničnej hodnoty pre založenie spoločnosti o viac ako 7 bodov a jeho celkové umiestnenie o 22 miest v tejto oblasti, teda z 87. miesta na 65. miesto. Ak by bol proces pripojenia sa do elektrickej sieti v Záhrebe taký efektívny ako v meste Osijek a ak by dodávky elektrickej energie boli také spoľahlivé, ako v mestách Varaždin, Rijeka alebo Split, skrátilo by to vzdialenosť Chorvátska od hraničnej hodnoty v oblasti dodávky elektrickej energie o viac ako 4 body. Dosiahnutie najlepších výsledkov spomedzi všetkých piatich miest vo vymáhaní zmluvných záväzkov by znížilo vzdialenosť k hraničnej hodnote o takmer 4 body a Chorvátsko by sa posunulo z 23. miesta na 11. miesto.

Ako zlepšiť podnikateľské prostredie v Českej republike?

Česká republika je jedinou zo štyroch krajín, v ktorej výsledky jednotlivých indikátorov ukazujú, že najľahšie sa podniká v hlavnom meste. Vzdialenosť Prahy k hraničnej hodnote prevyšuje priemer EÚ, a zvyšných šesť českých miest zaostáva za týmto priemerom. To znamená, že všetky tieto mestá zvýšia svoju konkurencieschopnosť prijatím reforiem a postupov, ktoré sa využívajú v Prahe.

Dobrým príkladom je zabezpečenie dodávok elektrickej energie: proces v Prahe je jedným z najefektívnejších nie len v EÚ, ale aj vo svete. Získanie novej prípojky v Prahe trvá len dva mesiace, čiže štvrtinu času, ktorý je potrebný napríklad v Ústí nad Labem. Náklady predstavujú 25,9 % z príjmu na obyvateľa, čo je približne jednou desatinou nákladov v Ostrave. Inšpiráciou pre české mestá môžu byť aj pražské súdy, kde sa zmluvné záväzky vymáhajú najrýchlejšie, a to aj napriek vysokému počtu sporov a pracovnej vyťaženosti. Aktívne spracúvanie prípadov, vrátane stanovenia reálnych termínov pre hlavné súdne udalosti, pomáha dodržiavať zákonné lehoty a predchádza častému odročeniu.

Praha nie je jediným českým mestom, v ktorom sú zaznamenané príklady kvalitnej a efektívnej regulácie. Brno, druhé najväčšie mesto v Českej republike, je tiež príkladné. Aktívne využívanie systému dátových schránok na komunikáciu so žiadateľmi v procese stavebných povolení a aktualizácia máp a infraštruktúry na identifikáciu bodov napojenia prípojok, zjednodušuje stavebný proces v porovnaní s inými českými mestami. Stavitelia v Brne absolvujú proces vybavovania povolenia o šesť týždňov rýchlejšie, ako tí v Olomouci, kde sa tieto postupy do takejto miery neuplatňujú.

Napriek tomu, že v Českej republike monitorujeme veľa dobrých postupov, táto štúdia potvrdzuje, že existuje priestor pre ďalšie zlepšenia, ktoré túto krajinu priblížia k najlepšie hodnoteným štátom v EÚ. Aby bolo možné urýchliť proces zakladania spoločností, krajina by mohla nasledovať príklad Chorvátska alebo Portugalska, kde je možné registrovať sa ako platca DPH prostredníctvom jednoduchého oznámenia. V strednodobom horizonte by sa mohla zvážiť konsolidácia zápisu za účelom platby DPH a dane z príjmu so zápisom spoločnosti do obchodného registra , ako v prípade Maďarska. Česká republika by mohla urýchliť získanie stavebného povolenia konsolidáciou potrebných vyjadrení a stanovísk do jedného úkonu. A v dlhodobom horizonte by Česká republika mohla uvažovať o zriadení elektronickej platformy, cez ktorú by bolo možné podávať a monitorovať žiadosti.

Dodávky elektrickej energie by sa dali zjednodušiť v prípade komplikovanejších pripojení – ako napríklad pripojenia do

RÁMČEK 1.2 Ako prebehlo vzájomné vzdelávanie v členských štátoch EÚ?

Na základe iniciatívy Európskej komisie pod názvom „zaostávajúce regióny" v Poľsku, ktorá bola spustená v júni 2015, boli identifikované príčiny a riešenia pre obmedzený ekonomický rast v menej rozvinutých regiónoch. Jednou z otázok, ktoré sa dostali do popredia – na základe výsledkov štúdie *Doing Business* na regionálnej úrovni – bol rozdiel v procese zápisu nových spoločností do obchodného registra. Poľská vláda, v spolupráci s Európskou komisiou a Svetovou bankou, navrhla akčný plán pre poskytnutie pomoci mestám, ktoré dosahujú najhoršie výsledky, na základe ktorej by prevzali postupy používané v mestách s najlepším hodnotením v tejto oblasti (pozri obrázok). Inšpirované Poznaňou, mestom s najvyšším počtom online registrácií podnikov, mestá Kielce a Rzeszow spustili propagačnú kampaň, ktorá mala za cieľ zvýšiť povedomie o tomto systéme a zaškoliť pracovníkov obchodného registra tak, aby tento systém používali čo najčastejšie.

Čo sa naučili poľské mestá s najmenej efektívnou registráciou podnikov od ostatných miest?

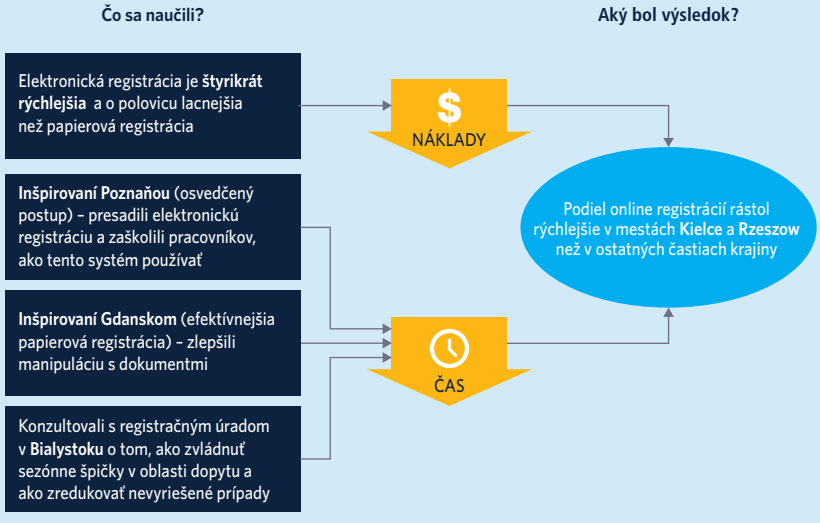

Zdroj: Databáza *Doing Business*.

Aby mestá Kielce a Rzeszow zlepšili spracúvanie papierových žiadostí, zobrali si príklad z Gdanska, v ktorom sa žiadosti spracúvali o 40 % rýchlejšie vďaka efektívnejším interným procesom. Aby sa zredukoval počet nevybavených žiadostí a aby bolo možné zvládnuť sezónny nápor, obe mestá viedli konzultácie so sudcami z obchodného registra v meste Bialystok, ktorí poskytli rady o systémoch odmeňovania založených na výsledkoch, a tak prispeli k zvýšeniu efektívnosti. Toto úsilie sa vyplatilo: podiel elektronicky predložených žiadostí o zápis podniku sa v oboch mestách zvýšil rýchlejšie než v ostatných častiach krajiny. A zatiaľ čo v priemere počet žiadostí vrátených na opravu zostal v Poľsku stabilný, v mestách Kielce a Rzeszow tento počet klesol.[a]

Podobne sa špecializovaný program politiky súdržnosti zameriava na reformu súdnictva v Taliansku, kde sú veľké rozdiely vo výkonoch súdov – zaostávajúce regióny si vedú najhoršie. Trvanie obchodných sporov je v rozpätí od dvoch rokov v Turíne do päť a pol roka v Bari.[b]

a. World Bank, *Dobiehajúce regióny v Poľsku* (Washington, DC: World Bank, 2017).
b. World Bank, *Doing Business in Italy 2013* (Washington, DC: World Bank, 2013).

siete vysokého napätia – prostredníctvom zjednodušenia procesu získavania potrebných stanovísk od miestnych úradov. Krajina by si mohla zobrať príklad z Litvy, kde žiadatelia mestu predkladajú jeden konsolidovaný formulár a mesto následne v mene žiadateľov zhromažďuje povolenia od rôznych oddelení. Za účelom zlepšenia výsledkov ukazovateľa prevodu vlastníctva nehnuteľnosti, by Česká republika mohla zaviesť možnosť zrýchleného konania. V súčasnosti proces spracovania návrhu na vklad zahŕňa 20-dňové obdobie, ktoré začína vystavením plomby na danú nehnuteľnosť a informovaním zúčastnených strán, počas ktorého sa so žiadosťou nič nedeje a registrácia sa počas tejto doby neuskutočňuje.

Ako zlepšiť podnikateľské prostredie v Portugalsku?

Úsilie Portugalska prijímať reformy bolo za posledné roky pozoruhodné: krajina implementovala viac ako 1000 reforiem zjednodušujúcich administratívne zaťaženie. V rokoch 2006 až 2011 bola cez program SIMPLEX zavedená elektronizácia štátnej správy (rámček 1.3).[11] Proces pre založenie spoločnosti a prevod vlastníctva nehnuteľnosti sú na svetovej úrovni. No rozdiely, ktoré sa vyskytujú na regionálnej úrovni pri vybavovaní stavebných povolení, zaistení dodávok elektrickej energie a vymáhaní zmluvných záväzkov, naznačujú, že mestá môžu zlepšiť svoju konkurencieschopnosť, prijímaním reforiem osvedčených v rámci krajiny.

Pretože Lisabon reprezentuje Portugalsko v globálnom porovnávaní, t. j. v správe *Doing Business*, zlepšenie v tomto meste by sa odzrkadlilo aj v lepšom

RÁMČEK 1.3 SIMPLEX: kombinovanie elektronickej štátnej správy a iniciatív pre zníženie byrokracie v Portugalsku

Pred rokom 2006 bolo na založenie obchodnej spoločnosti v Portugalsku potrebné navštíviť niekoľko úradov, absolvovať 11 postupov, vyplniť 20 formulárov, čakať približne dva a pol mesiaca a zaplatiť sumu vo výške 13,5 % z príjmu na obyvateľa.[a] Toto všetko sa zmenilo v roku 2006, kedy vláda spustila program SIMPLEX zameraný na modernizáciu štátnej správy, odstraňovanie byrokracie a zníženie nákladov na dodržiavanie regulačných nariadení. Tento program je široko uznávaný ako program, ktorý zmenil verejný sektor a jeho služby v krajine a zároveň získal medzinárodné ocenenia.[b]

Medzi prvé iniciatívy v rámci programu SIMPLEX patrila Empresa na Hora, ktorou sa zaviedlo jednotné kontaktné miesto pre založenie obchodnej spoločnosti. V rámci tejto iniciatívy sa taktiež zaviedli vopred schválené stanovy obchodnej spoločnosti slúžiace pre podnikateľov ako vzor, vytvorili sa zoznamy vopred schválených názvov firiem a odstránili sa zastarané formality, ako napríklad povinnosť registrovať firemné účtovníctvo. V súčasnosti sa všetky informácie, ktoré podnikateľ predkladá pri zakladaní spoločnosti automaticky zdieľajú s ostatnými zúčastnenými verejnými úradmi – a podnikateľovi je do jednej hodiny od podania žiadosti pridelené firemné daňové číslo, číslo sociálneho zabezpečenia a IČO za plošný poplatok vo výške 360 EUR.

Ďalšou iniciatívou v roku 2007 bol program Casa Pronta, ktorý používateľom umožnil vykonať prevod vlastníctva nehnuteľnosti prostredníctvom jedného úkonu pri jednom okienku (vrátane zisťovania zaťaženosti danej nehnuteľnosti). Podobne, iniciatíva pod názvom Nulová licencia znamenala, že majiteľ reštaurácie v Lisabone už nemusel vykonať 11 návštev štyroch rôznych agentúr na to, aby získal potrebné živnostenské oprávnenie. Dnes mu stačí mu jedno elektronické podanie.

Spolu so zjednodušením byrokracie prišli ruka v ruke verejné služby online. Portál pre elektronickú registráciu podnikov bol spočiatku dostupný len právnikom a notárom, ktorí mali potrebné oprávnenie. No v roku 2009 bol prístup udelený aj širokej verejnosti, a tak dnes môžu podnikatelia používať cartão do cidadão – identifikačnú kartu, ktorá používateľom umožňuje identifikovať sa počas využívania verejných služieb online a elektronicky podpisovať dokumenty – a tiež poskytuje prístup k portálu, na ktorom môžu podnik zaregistrovať priamo zo svojej kancelárie. Využívanie online služieb taktiež eliminovalo potrebu tlačiť papierové dokumenty a zasielať ich poštou. Spoločnosti majú na portáli podnikov neustály prístup k aktuálnym certifikátom v digitálnej podobe.

Reforma verejného sektora, aby lepšie reagoval na požiadavky verejnosti, si vyžaduje silné politické odhodlanie a podporu. Jedným z kľúčov úspechu programu SIMPLEX je skutočnosť, že ho priamo riadil predseda vlády.[c] Druhým bol fakt, že sa doň úspešne zapojili aj technickí pracovníci a úradníci z rôznych vrstiev vládnych úradov, ktorí sa tak cítili byť nositeľmi tejto reformy. Aby bolo možné zabezpečiť plynulú implementáciu, v spolupráci so zástupcom z každého ministerstva bola vytvorená sieť kontaktných miest programu SIMPLEX a každé dva týždne sa vykonávala kontrola napredovania tohto programu.

Desať rokov po podniknutí prvotných opatrení v rámci programu SIMPLEX bol tento program obnovený s ešte vyšším dôrazom na občiansku angažovanosť a spoluprácu. Používatelia programu SIMPLEX+ sú hnacou silou kľúčových činností prostredníctvom verejných konzultácií, propagácie po celej krajine, blogu a stránky na Facebooku, spolu so súťažou a slávnostným odovzdávaním cien za najlepšie nápady. Verejnosť môže sledovať všetky iniciatívy a ich dosah na webovej stránke http://www.simplex.pt.

Program SIMPLEX+ 2016 obsahoval 255 opatrení, ktoré boli zamerané na redukovanie nadbytočných krokov a eliminovanie potreby vypĺňať formuláre – vrátane daňového priznania. V roku 2017 začal daňový úrad poskytovať automatický výpočet osobnej dane z príjmu pre približne milión daňových poplatníkov. Stačí, ak si daňoví poplatníci overia, či predbežné vyhlásenia k dispozícii na portáli Ministerstva financií správne odzrkadľujú ich situáciu. Nie je nutné predkladať informácie, ktoré už administratíva má, keďže medzi verejnými subjektmi došlo k dohode o zdieľaní informácií.

Vďaka zjednodušeným procesom generujú programy SIMPLEX väčšie množstvo transakcií. Aby bolo možné zabezpečiť trvalú udržateľnosť programu, jednotlivé štátne úrady musia pozorne vyhodnocovať svoje zdroje. Napríklad niektoré kancelárie programu Casa Pronta v Lisabone sú v súčasnosti preplnené a používatelia si niekedy musia rezervovať stretnutie 10 až 15 dní vopred. Takéto čakanie čiastočne narúša účel regulačného zjednodušenia.

a. Databáza *Doing Business*.

b. OECD (Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj), Zjednodušenie života občanov a podnikov v Portugalsku: Zjednodušenie administratívy a elektronická štátna správa (Paríž: OECD, 2008). V roku 2016 udelila Európska komisia v kategórii odstraňovania byrokracie tomuto programu cenu European Enterprise Award.

c. Program SIMPLEX+ 2016. Prezentácia je dostupná na: www.simplex.gov.pt/app/files/8926586c0ad2c9a5e0cc2bd56e30987f.pdf

hodnotení krajiny. Ak by Lisabon prevzal všetky osvedčené postupy, ktoré existujú v ôsmich porovnávaných mestách, Portugalsko by sa dostalo na 25. miesto v rebríčku 190 krajín, čo by bolo o štyri pozície lepšie ako v tomto roku. Portugalsko by predbehlo napríklad Španielsko a Poľsko (obrázok 1.7). Tiež by sa priblížilo k hraničnej hodnote o približne 7 bodov pri vymáhaní zmluvných záväzkov a takmer o 6 bodov v dodávkach elektrickej energie.

OBRÁZOK 1.7 Prijatie domácich osvedčených postupov by zlepšilo pozíciu Portugalska v celosvetovom rebríčku ľahkosti podnikania o štyri miesta– na 25. miesto

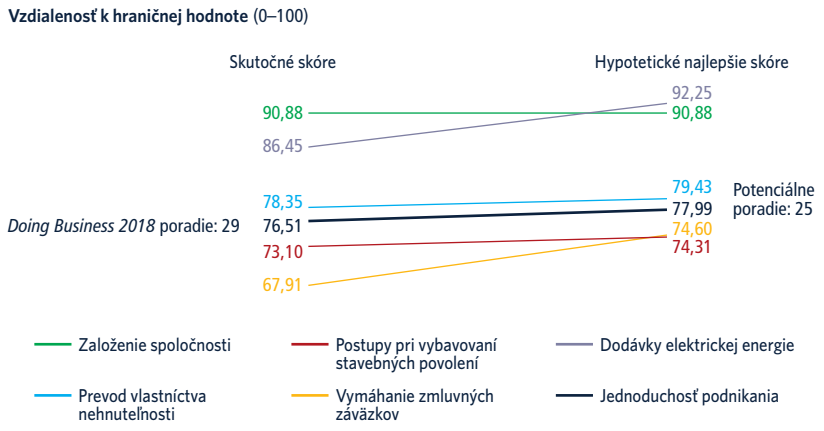

Zdroj: Databáza *Doing Business*.

Poznámka: Pre celkovú vzdialenosť k hraničnej hodnote je Portugalsko zastúpené Lisabonom. Hypoteticky najlepšie výsledky pre všetkých päť ukazovateľov v krajine sú založené na najlepších výkonoch z jednotlivých ôsmich miest. Tieto výsledky sú použité spolu s ďalšími výsledkami Lisabonu, tak ako ich meria štúdia *Doing Business* (získanie úveru, ochrana menšinových investorov, platenie daní, medzinárodný obchod, riešenie platovej neschopnosti), na vypočítanie hypoteticky najlepšieho skóre pre jednoduchosť podnikania a príslušné poradia v globálnom rebríčku. Vzdialenosť k hraničnej hodnote (DTF) naznačuje, ako ďaleko sa mesto nachádza od mesta s najlepším výsledkom, ktoré môže byť v ktoromkoľvek štáte. Meranie sa týka každého ukazovateľa analýzy *Doing Business*. Stupnica je normalizovaná od 0 do 100, kde 100 znamená hranicu najlepších osvedčených postupov (čím je počet bodov vyšší, tým lepšie).

Potenciál pre zlepšenie siaha za hranice Lisabonu a do ďalších miest. Portugalské mestá môžu zjednodušiť vymáhanie zmluvných záväzkov sledovaním miest Coimbra a Braga, v ktorých je tento proces najrýchlejší. V oboch mestách sú zaznamenané minimálne časové prieťahy pri vymenovaní znalca pre znalecké dokazovanie, v zisťovaní skutkového stavu a v získaní promptného dátumu pre vypočutie. V Coimbre existuje geo-referenčný systém, výsledkom ktorého už nie sú potrebné obhliadky pre vypočítanie ceny novej prípojky do elektrickej siete, to je dobrým príkladom pre zvyšok Portugalska. Naviac, mestá vo vnútrozemí, môžu sledovať príklad miest Funchal a Ponta Delgada, v ktorých je na miesto revíznej správy potvrdzujúcej vnútorné rozvody, potrebné iba čestné vyhlásenie, v ktorom technici potvrdia svoju zodpovednosť za danú prácu. Porto zaviedlo elektronizáciu systému pre stavebné povolenia a zverejnilo detailné pokyny pre stavebníkov, ktoré sú príkladnými pre ďalšie mestá. Mohlo by sa zaviesť aj pravidlo „mlčanie je súhlas“ s cieľom skrátiť časovú lehotu, ktorá je potrebná na schválenie projektovej dokumentácie.

Iné členské krajiny EÚ poskytujú ďalšie príklady ako sa dá zlepšiť podnikateľské prostredie. V oblasti založenia spoločnosti, by Portugalsko mohlo eliminovať požiadavku osobitného oznámenia všetkých vzniknutých pracovných pomerov, a podľa príkladu Dánska jednoducho predpokladať, že spoločnosť sa stala zamestnávateľom v čase, keď prvýkrát ohlásila vyplatenie miezd. Prípadne by spoločnosti mohli mať možnosť predložiť informácie o zmluvách uzavretých so zamestnancami pri zápise do registra– ako je to napríklad v Španielsku, kde sa využíva online platforma CIRCE. Prevod vlastníctva nehnuteľnosti by portugalské úrady mohli zjednodušiť znížením nákladov (7,3 % z hodnoty nehnuteľnosti), medzi ktoré patrí daň z prevodu vlastníctva (v súčasnosti predstavuje 6,5% z hodnoty nehnuteľnosti). Táto výška poplatkov zaraďuje Portugalsko medzi šesť členských štátov EÚ s najvyššími nákladmi na prevod vlastníctva nehnuteľnosti. Okrem toho by mohlo Portugalsko zvýšiť spoľahlivosť systému správy nehnuteľností zjednotením databáz, ktoré obsahujú informácie zaznamenávané pozemkovým a katastrálnym úradom.

Ku zlepšeniu v oblasti vymáhania zmluvných záväzkov by Portugalsku pomohlo pokračovať v znižovaní počtu nevyriešených prípadov občianskych exekučných konaní a vo zvýšení ich efektívnosti. Jednoduché prípady vymáhania súdnymi exekútormi sú relatívne rýchle. Prepracovaním regulačného režimu, ktorým sa riadia exekútori, sa posilnil dohľad a autonómia exekútorov vo vedení exekučných konaní. Tiež sa tým upravil režim poplatkov s cieľom zlepšiť stimuly pre vymáhanie. Vďaka všetkým týmto opatreniam sa zvýšila efektívnosť vymáhania zmluvných záväzkov, no rezervy existujú najmä v činnosti súdov. Hoci počet nevyriešených prípadov za posledných päť rokov výrazne klesol, stovky tisíc prípadov ešte stále čakajú na prejednanie.

Ako zlepšiť podnikateľské prostredie na Slovensku?

Slovensko v minulosti úspešne implementovalo reformy, sledujúc nie len trendy v EÚ, ale aj medzinárodný rebríček *Doing Business*. No úspešné príklady existujú aj v rámci krajiny a ich adaptácia zvýši konkurencieschopnosť jednotlivých miest. Hypoteticky, ak by slovenské mesto prevzalo všetky osvedčené postupy, ktoré sú praxou v piatich mestách tejto štúdie, zaradilo by sa na 30. miesto spomedzi 190 krajín v kvalite podnikateľského prostredia, čo by predstavovalo zlepšenie o 9 miest v porovnaní s aktuálnym umiestnením Slovenska podľa správy *Doing Business 2018* (obrázok 1.8).

Ak by toto hypotetické mesto reprezentovalo Slovensko v globálnom porovnávaní, zlepšenie by bolo viditeľné aj v jednotlivých ukazovateľoch. Pokiaľ ide napríklad o vymáhanie zmluvných záväzkov, skrátenie potrebného času na 635 dní, ako je to v Košiciach, by zlepšilo vzdialenosť Slovenska k hraničnej hodnote takmer o 4 body, čím by sa krajina umiestnila medzi prvých 30 krajín v oblasti vymáhania zmluvných záväzkov na svete. Podobne, ak by bol proces pripojenia nových odberných miest taký efektívny ako v Žiline, a ak by dodávky energie

OBRÁZOK 1.8 Ak by boli prevzaté všetky domáce úspešné postupy, Slovensko by postúpilo o 9 priečok v celosvetovom hodnotení ľahkosti podnikania– na 30. pozíciu

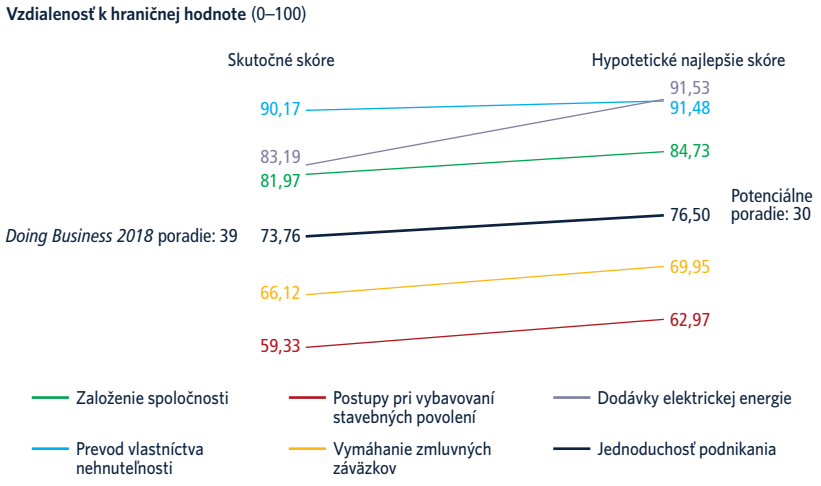

Zdroj: Databáza analýzy *Doing Business*.

Poznámka: Pre celkovú vzdialenosť k hraničnej hodnote je Slovensko zastúpené Bratislavou. Hypoteticky najlepšie výsledky pre všetkých päť ukazovateľov v krajine sú založené na najlepších výkonoch z jednotlivých piatich miest. Tieto výsledky sú použité spolu s ďalšími výsledkami Bratislavy, tak ako ich meria štúdia *Doing Business* (získanie úveru, ochrana menšinových investorov, platenie daní, medzinárodný obchod, riešenie platovej neschopnosti), na vypočítanie hypoteticky najlepšieho skóre pre jednoduchosť podnikania a príslušné poradia v globálnom rebríčku. Vzdialenosť k hraničnej hodnote (DTF) naznačuje, ako ďaleko sa mesto nachádza od mesta s najlepším výsledkom, ktoré môže byť v ktoromkoľvek štáte. Meranie sa týka každého ukazovateľa analýzy *Doing Business*. Stupnica je normalizovaná od 0 do 100, kde 100 znamená hranicu najlepších osvedčených postupov (čím je počet bodov vyšší, tým lepšie).

zostali také spoľahlivé, ako v Bratislave, Košiciach a v Prešove, zlepšili by vzdialenosť Slovenska od hraničnej hodnoty o viac než 8 bodov, čím by sa krajina v celosvetovom meradle umiestnila medzi prvých 15 krajín. Ostatné mestá by mohli nasledovať príklad Žiliny, kde distribučná spoločnosť zaviedla niekoľko opatrení na zvýšenie efektívnosti. Napríklad eliminovala schvaľovanie projektovej dokumentácie – a namiesto toho vopred poskytuje podrobnejšie podmienky pripojenia, čím projektanti čelia menším nejasnostiam. Revízna správa bola nahradená čestným prehlásením prostredníctvom ktorého investor potvrdzuje, že odberné miesto bolo pripravené v súlade s technickými podmienkami.

No aj v prípade, že by jednotlivé mestá vzájomne prebrali všetky domáce overené postupy, Slovensko by stále zaostávalo za väčšinou členských štátov nie len v založení spoločnosti, ale aj v procese staveného konania. Preto predstavuje hľadanie osvedčených postupov za hranicami Slovenska, či už v EÚ alebo v iných krajinách, možnosti na zvýšenie konkurencieschopnosti.

V zjednodušení zakladania obchodných spoločností by Slovensko mohlo nasledovať príklad Českej republiky, kde minimálna výška počiatočného kapitálu predstavuje symbolickú 1 Kč, alebo príklad Portugalska, kde toto minimum neexistuje. V súčasnosti musia Slovenskí podnikatelia zložiť minimálne 2 500 eur, čo predstavuje 17,2 % z príjmu na obyvateľa. Táto suma patrí medzi najvyššie v EÚ. Slovensko by tiež mohlo zvážiť konsolidáciu registrácie platcu DPH s registráciou platcu dane z príjmu do jedného úkonu, ktorý sa vykoná na jednotnom kontaktnom mieste. Tým by nasledovalo príklad Maďarska, kde registrácia za účelom platby DPH predstavuje jednoduché oznámenie, ktoré sa vyhotoví počas procesu registrácie spoločnosti na súde.

Slovensko by mohlo zjednodušiť vybavovanie stavebných povolení prostredníctvom niekoľkých opatrení. Mohlo by sa posilniť postavenie autorizovaných odborníkov v rámci procesu vydávania povolení, konsolidovať jednotlivé vyjadrenia a stanoviská k projektovej dokumentácii a zaviesť elektronizáciu systému v stavebnom konaní. Aby sa zjednodušilo vymáhanie zmluvných záväzkov, Slovensko by mohlo zmierniť záťaž súdov prostredníctvom širšieho využitia alternatívneho spôsobu riešenia sporov, napríklad rozšírením typov prípadov, ktoré je možné predložiť na arbitrážne konanie, a posilnením platnosti arbitrážnych doložiek. Slovensko by tiež mohlo uľahčiť prevod vlastníctva nehnuteľnosti zavedením digitalizácie tohto procesu.

POZNÁMKY

1. Patrice Muller, Jenna Julius, Daniel Herr, Laura Koch, Viktoriya Peycheva and Sean McKiernan, *Annual Report on European SMEs 2016/2017: Zameranie sa na samostatne zárobkovú činnosť*, správa vypracovaná pre Európsku komisiu (Brusel, 2017), https://ec.europa.eu/growth/smes/business-friendly-environment/performance-review-2016_en.
2. Thomas Farole, Issam Hallak, Peter Harasztosi and Shawn Tan, "Business Environment and Firm Performance in European Lagging Regions," Policy Research Working Paper 8281 (World Bank, Washington, DC, 2017).
3. Pozri kapitolu „O *Doing Business* a *Doing Business v Európskej únii 2018: Chorvátsko, Česká republika, Portugalsko a Slovenská republika.*"
4. Údaje obsahujú všetky spoločnosti s ručením obmedzeným, ktoré boli založené od júla do decembra 2017. Štatistické údaje, ktoré poskytlo Ministerstvo spravodlivosti Chorvátskej republiky.
5. „Správy o činnosti katastrov", Ministerstvo spravodlivosti Chorvátskej republiky, 18. apríla

2018, https://pravosudje.gov.hr/strategije-planovi-i-izvjesca/6346.

6. Svetová banka, *Doing Business in Poland 2015* (Washington, DC: World Bank, 2015).
7. Všetky prípady na obchodnom súde v Rijeke a Osijeku v roku 2017. Údaje poskytlo Ministerstvo spravodlivosti Chorvátskej republiky.
8. Údaje obsahujú všetky spoločnosti s ručením obmedzeným, ktoré boli založené od júla do decembra 2017. Štatistické údaje, ktoré poskytlo Ministerstvo spravodlivosti Chorvátskej republiky.
9. Údaje obsahujú všetky nové spoločnosti s ručením obmedzeným, ktoré získali licenciu v roku 2016 a v prvých šiestich mesiacoch roku 2017. Štatistické údaje poskytlo Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky.
10. Politika súdržnosti predstavuje stratégiu EÚ na presadzovanie a podporovanie „celkového harmonického rozvoja" členských štátov a regiónov. Politika súdržnosti EÚ, zakotvená v Zmluve o fungovaní Európskej únie (čl. 174), sa zameriava na posilňovanie hospodárskej a sociálnej súdržnosti redukovaním rozdielov v úrovniach rozvoja medzi regiónmi. Táto politika sa sústreďuje na kľúčové oblasti, ktoré EÚ pomôžu čeliť výzvam 21. storočia, aby na globálnej úrovni zostala konkurencieschopná.
11. "SIMPLEX+ 2016 Program," presentation, https://www.simplex.gov. pt/ app/files /8926586c0ad2c9a5e0cc2bd56e30987f.pdf.

TABUĽKA 1A.1 Potenciálne možnosti pre zlepšenie výsledkov v týchto štyroch členských krajinách EÚ

Regulačná oblasť	Chorvátsko	Česká republika	Portugalsko	Slovensko	Odporúčania v oblasti reformy	Zahrnuté ministerstvá a orgány štátnej správy[a]	
						Celoštátne	Miestne
Založenie spoločnosti		•		•	Zjednodušiť registráciu platcu DPH	• Ministerstvo spravodlivosti (Chorvátsko, Česká republika, Slovensko) • Daňový úrad (všetky štyri krajiny) • Ministerstvo vnútra (Česká republika, Slovensko) • Národný štatistický úrad • Ministerstvo práce resp. sociálnych vecí (všetky štyri krajiny) • Finančný úrad (FINA) (Chorvátsko)	• Okresný a krajský súd (Chorvátsko, Česká republika, Slovensko) • Živnostenský úrad (Česká republika, Slovensko) • Miestne pobočky FINA, HITRO.HR (Chorvátsko)
	•			•	Znížiť alebo zrušiť požiadavku splatiť počiatočný kapitál v prípade spoločností s ručením obmedzeným		
		•		•	Preskúmať, či môžu byť niektoré požiadavky pre malé a stredné podniky odstránené		
	•	•			Účasť tretích strán by mala byť voliteľná		
	•				Rezervácia názvu podniku by mala byť transparentnejšia a systematickejšia		
			•		Zjednodušiť oznámenia týkajúce sa začatia pracovného vzťahu		
	•	•		•	Zahrnúť postupy nasledujúce po zápise do obchodného registra do procesu registrácie		
	•	•		•	Vytvoriť jeden online proces pre založenie spoločnosti		
Postupy pri vybavovaní stavebných povolení	•	•	•	•	Zaviesť alebo zlepšiť elektronický systém pre stavebné konanie	• Ministerstvo výstavby alebo územného rozvoja (všetky štyri krajiny) • Katastrálny úrad (všetky štyri krajiny) • Hrvatske Vode (Chorvátsko) • Daňový úrad (Portugalsko)	• Odbory mestských úradov a stavebné úrady (všetky štyri krajiny) • Miestne vodárne a kanalizácie (Chorvátsko, Česká republika, Slovensko)
	•	•	•	•	Objasniť a zlepšiť komunikáciu nariadení a požiadavok spojených so stavebným konaním		
	•	•	•	•	Zaviesť povinnosť poistenia, ktoré pokryje zodpovednosť za skryté vady		
		•	•	•	Zjednodušiť postupy registrácie budov zefektívnením komunikácie medzi orgánmi štátnej správy		
	•	•		•	Skonsolidovať súhlasy, stanoviská a vyjadrenia k projektovej dokumentácii		
		•		•	Zlepšiť odbornú kvalitu vedomostí o reguláciách cez kooperáciu so súkromným sektorom		
	•				Zvážiť zníženie zaťaženia podnikateľov s cieľom podporiť rozvoj infraštruktúry		
		•			Zjednotiť proces pre získanie kolaudačného rozhodnutia		
			•		Zaviesť systém pre sledovanie priebehu žiadostí a aj pravidlo „mlčanie je súhlas“ s cieľom zvýšiť efektivitu úradov		
Dodávky elektrickej energie		•		•	Zjednotiť proces na získanie povolení a stanovísk od jednotlivých úradov	• Energetický regulačný úrad (všetky štyri krajiny) • Skupina HEP (Chorvátsko) • Generálne riaditeľstvo pre energetiku a geológiu (Portugalsko)	• Mestské úrady (všetky štyri krajiny) • Firmy zabezpečujúce elektroinštaláciu (všetky štyri krajiny) • Komora inžinierov a projektantov (všetky štyri krajiny) • Distribučné spoločnosti (Česká republika, Portugalsko, Slovensko) • Regionálne riaditeľstvo prehospodárstvo a dopravu (Portugalsko) • Regionálne riaditeľstvo pre energetiku (Portugalsko)
	•	•	•	•	Zjednodušiť proces pre získanie povolenia na výkopové práce		
	•				Zlepšiť spoľahlivosť dodávok elektrickej energie		
	•	•		•	Znížiť náklady spojené s vybavovaním novej prípojky		
				•	Nahradiť schvaľovanie projektovej dokumentácie poskytnutím podrobných technických podmienok		
			•		Nahradiť revíznu správu čestným vyhlásením o splnení technických podmienok		
			•		Zrušiť miestne zisťovanie a obhliadku stavby s cieľom, ktoré determinovali technické podmienky a cenu prípojky		

TABUĽKA 1A.1 Potenciálne možnosti pre zlepšenie výsledkov v týchto štyroch členských krajinách EÚ (pokračovanie)

Regulačná oblasť	Chorvátsko	Česká republika	Portugalsko	Slovensko	Odporúčania v oblasti reformy	Zahrnuté ministerstvá a orgány štátnej správy[a]	
						Celoštátne	Miestne
Prevod vlastníctva nehnuteľností	•	•			Zaviesť registráciu v zrýchlenom konaní	• Ministerstvo spravodlivosti (Chorvátsko) • Úrad geodézie, kartografie a katastra (Česká republika, Slovensko) • Inštitút registratúr a notárov (Portugalsko) • Daňový úrad (Chorvátsko, Portugalsko)	• Miestny súd (Chorvátsko) • Katastrálny úrad (Chorvátsko, Česká republika, Slovensko)
	•				Interným prepojením jednotlivých orgánov štátnej správy aktualizovať miestne pravidlá a platné zákony		
			•		Zvážiť zníženie dane za prevod nehnuteľnosti		
	•	•		•	Zaviesť štandardizované vzorové zmluvy o prevode vlastníctva nehnuteľnosti a zvážiť voliteľnosť pre notárske a advokátske služby		
	•	•	•	•	Vytvoriť alebo zefektívniť elektronickú platformu na prevod vlastníctva nehnuteľnosti		
Vymáhanie zmluvných záväzkov	•	•	•	•	Pokračovať v hodnotení interných súdnych procesov za účelom skrátiť časové lehoty a znížiť počet nevybavených prípadov	• Ministerstvo spravodlivosti (všetky štyri krajiny) • Najvyšší súd (všetky štyri krajiny)	• Miestny súd (Chorvátsko) • Okresný súd (Česká republika, Slovensko) • Prvostupňový súd (Portugalsko)
	•	•	•	•	Presadiť využívanie alternatívneho riešenia sporov		
	•	•	•	•	Stanoviť zákonnú lehotu pre udeľovanie odročení		
	•	•			Zlepšiť alebo zaviesť zrýchlené postupy na vymáhanie malých nárokov		

Poznámka: Všetky odporúčania týkajúce sa reforiem sú uvedené v časti „Čo sa dá zlepšiť?" zodpovedajúcej kapitoly.

a. Tento zoznam zahŕňa iba hlavné ministerstvá a miestne orgány relevantné pre každú z jednotlivých oblastí, nevylučujúc potrebu zapojenia ďalších orgánov.

www.doingbusiness.org/EU2

WORLD BANK GROUP

Európska komisia